

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда
„ 17” лютого 2020 р.

П Р О Г Р А М А
вступного випробування з

«Теорія та методика навчання (українська мова)»
(назва конкурсного предмета)

для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю

014 Середня освіта «спеціалізація – теорія та методика навчання
(українська мова)»

(шифр, спеціальність)

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра
при прийомі на навчання у 2020 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол № 1 від „ 17” лютого 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Теорії та методики навчання (українська мова)” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю 014 середня освіта (за предметними спеціалізаціями), при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2020 році за суміжною спеціальністю.

Програма містить основні питання з “Теорії та методики навчання (українська мова)” та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ РІДНОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, ЗАСОБИ, МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ

Мовленнєва діяльність дітей, її характеристика. Мовна і мовленнєва компетенція. Проблема формування мовленнєвої компетенції в державних документах. Комунікативна спрямованість навчання дітей рідної мови. Завдання дошкільного навчального закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Засоби розвитку мовлення дитини: організація їхнього спілкування з батьками та вихователями у різних напрямках діяльності (гра, праця, художня література, використання ТЗН, мовлення вихователя й мовлення дітей). Форми навчання дітей рідної мови: різні види занять, повсякденне спілкування з дітьми. Методи навчання мови й розвитку мовлення: дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, розглядання, читання й розповідання, переказування та ін.

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ

Необхідність спілкування майбутньої матері з дитиною в перинатальному періоді. Становлення мовлення дітей першого року життя. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною.

Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика мовлення. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Зміст і завдання розвитку мовлення у дітей третього року життя. Характеристика мовлення. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, їх види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя.

МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ

Поняття звукової культури мовлення. Особливості звуковимови дітей у різних вікових групах. Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної звуковимови. Методика виховання звукової культури мовлення. Робота з виховання звукової культури мовлення на заняттях і в повсякденній діяльності.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ

Поняття граматичної будови мови. Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку. Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Дитяче словотворення.

Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників. Методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення дітей.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Поняття зв'язного мовлення. Поняття «діалог», «діалогічне мовлення». Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві. Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення. Завдання розвитку монологічного мовлення дітей. Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення. Методика навчання дітей переказу літературних творів. Особливості навчання переказу дітей у різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Методика навчання дітей розповіді з власного досвіду. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

СУТНІСТЬ МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ.

Сутність мовленнєвої підготовленості дітей до школи. Змістовий аспект мовленнєвого розвитку дітей. Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення. Підготовка руки дитини до письма. Діагностичні методики обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до школи.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Методика викладання української мови як навчальна дисципліна.

Методика викладання української мови як педагогічна наука

Мета і структура курсу. Методики викладання української мови у початковій школі. Методологічні основи дисципліни, її зв'язок з іншими науками. Мовознавчі та літературознавчі основи початкового навчання рідної мови. Основні методи та прийоми навчання рідної мови у початковій школі.

Методика навчання грамоти. Психолого-педагогічні основи навчання грамоти шестирічних першокласників.

Читання і письмо як види мовленнєвої діяльності. Засвоєння звукової системи української мови у взаємозв'язку з графічною. Основні періоди навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти, його специфіка, завдання і методика реалізації програмових вимог. Букварний період, його структура, зміст і методи роботи з учнями. Особливості післябукварного періоду навчання грамоти.

Періоди навчання грамоти: добукварний, букварний, післябукварний.

Основні періоди навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти, його специфіка, завдання і методика реалізації програмових вимог. Букварний період, його структура, зміст і методи роботи з учнями. Особливості післябукварного періоду навчання грамоти.

Особливості вивчення фонетичної системи української мови.

Методика формування поняття про співвідношення звуків і букв. Особливості голосних та приголосних звуків. Методика вивчення голосних звуків і способів їх позначення на письмі. Методика вивчення приголосних звуків і способів їх позначення на письмі. Методика звукового і звуко-буквеного аналізу слова.

Методика класного і позакласного читання

Освітньо-пізнавальне, розвивальне, виховне значення читання в початкових класах.

Читання як навчальний предмет, його завдання і структура. Наукові засади методики читання в початкових класах. Історико-критичний огляд методів класного читання.

Основні етапи процесу роботи над художнім твором.

Види опрацювання тексту. Підготовка до сприймання твору. Перше прочитання твору. Повторне читання тексту. Аналіз засобів образності. Складання плану та переказ прочитаного. Узагальнювальна бесіда за прочитаним твором.

Методика опрацювання прозових творів (оповідань, казок, науково-пізнавальних статей)

Специфіка роботи над оповіданнями на уроках читання. Методика опрацювання казок. Структура уроків читання казок. Особливості роботи над науково-пізнавальними статтями.

Уроки позакласного читання, їх завдання та організація.

Специфіка уроків позакласного читання. Система організації позакласного читання молодших школярів: підготовчий етап (1 клас – період навчання грамоти); початковий етап (2 клас); основний етап (3–4 класи).

Методика вивчення граматики. Методика вивчення орфографії

Методика вивчення граматики

Етапи і методика формування граматичних понять. Вимоги до сучасного уроку граматики. Характеристика методів і прийомів навчання граматики. Типологія уроків мови в початкових класах. Комбінований урок граматики, його специфіка і значення в початковому курсі рідної мови.

Система вивчення іменника в початкових класах.

Формування загального поняття про іменник. Методика вивчення числа іменників. Методика вивчення роду іменників. Методика вивчення відмінювання іменників.

Специфіка вивчення дієслова в початковій школі

Формування загального поняття про дієслово. Методика вивчення числа і роду дієслів. Методика вивчення часових форм дієслів. Формування поняття про дієвідмінювання. Морфологічний розбір дієслова.

Особливості роботи над засвоєнням поняття про прислівник як незмінну частину мови. Методика вивчення службових частин мови.

Методика вивчення прислівника як незмінної частини мови. Специфіка вивчення службових частин мови. Прийоми пропедевтичного вивчення службових частин мови в початковій школі, їх правопису, синтаксичної ролі.

Методика вивчення орфографії.

Орфографія як предмет вивчення. Психологічні основи методики навчання орфографії. Залежність методики навчання орфографії від лінгвістичної природи написань. Вимоги до уроків навчання орфографії.

Методика розвитку зв'язного мовлення.

Методика вивчення елементів лексикології.

Особливості формування навичок зв'язного мовлення на початковому етапі освіти.

Формування поняття про мову як найважливіший засіб спілкування. Комунікативна спрямованість навчання рідної мови. Формування мовленнєвих умінь і навичок. Особливості формування навичок зв'язного мовлення на початковому етапі освіти.

Прийоми навчання зв'язних висловлювань.

Робота з розвитку мовлення учнів на вимовному рівні. Розвиток орфоепічних умінь. Робота над інтонацією мовлення. Лексичний рівень роботи з розвитку мовлення.

Твори, їх класифікація і методика проведення в початковій школі.

Твір як навчальна вправа. Класифікація творів. Методика роботи над усним і письмовим твором.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1.1. Методика української мови як наука.

Предмет, завдання, зв'язок методики мови з іншими науками – мовознавством (соціологією, діалектологією), педагогікою (дидактикою), психологією (психолінгвістикою) та філософією. Концепції і Державний стандарт мовної освіти в Україні. Традиційні та новітні методи і прийоми навчання української мови. Поняття методу, метод і прийом. Засоби навчання: мовні (мова і мовлення), усне мовлення – вчителя й учнів, звукозапис, писемне мовлення – підручники, збірники вправ, словники, наочні (таблиці, схеми, малюнки тощо), технічні (кодоскоп, графопроектор, комп'ютер та ін.).

Джерела розвитку методики мови: теоретичні дослідження, узагальнення досвіду роботи вчителів-практиків, педагогічний експеримент.

1.2. Українська мова як предмет навчання в школі.

Статус державності української мови в Україні. Роль української мови у формуванні особистості учня. Мета і завдання української мови в різних типах шкіл. Рівні навчання української мови в середній школі (5-9, 10-11 класи; 8-9 класи з поглибленим вивченням української мови; 10-11 класи; профільне навчання української мови; навчання мовознавчих дисциплін у ВНЗ). Наступність у навчанні між загальноосвітньою школою і вищим навчальним закладом.

1.3. Зміст навчання української мови.

Аналіз шкільних програм і підручників з української мови. Способи структурування навчального матеріалу в підручниках. Завдання подальшого вдосконалення змісту навчання української мови в школі. Зміст профільного навчання.

1.4. Психологічні і дидактичні основи навчання української мови.

Мовна особистість та шляхи її розвитку. Психологічні передумови успішного засвоєння мовного матеріалу. Психолінгвістичні основи мовленнєвої діяльності й формування комунікативних умінь. Дидактичні основи навчання. Закономірності засвоєння мови. Застосування загальнодидактичних принципів у процесі викладання української мови. Питання про власне методичні принципи навчання мови і розвитку мовлення.

1.5. Методи, прийоми і засоби навчання української мови.

Теоретичне осмислення методів і прийомів навчання мови. Різні підходи до класифікації методів навчання: за джерелами знань, характером пізнавальної діяльності учнів, характером навчального матеріалу тощо. Залежність вибору методів і прийомів навчання від специфіки навчального матеріалу, підготовки учнів до його сприйняття і засвоєння. Характеристика основних методів навчання мови: зв'язного викладу вчителя, бесіди, спостереження й аналізу мовних явищ, роботи з підручником, методу вправ та ін. Проблемне навчання: способи створення проблемних ситуацій, постановка проблемних питань, керування пізнавальною діяльністю учнів.

1.6. Типи уроків української мови, їх структура і методика проведення.

Урок як основна форма організації навчання. Основні вимоги до уроку української мови на сучасному етапі. Мета і зміст уроку, правильне співвідношення між теорією і практикою на уроці мови, організація навчальної діяльності

ті учнів, значення системи завдань і вправ для вироблення комунікативних умінь, виховна спрямованість уроків мови.

Проблема типології уроків: загальнодидактична типологія і типи уроків з мови з урахуванням специфіки предмета. Типи уроків за метою проведення. Структура уроку мови, основні її компоненти. Методичні вимоги до окремих компонентів уроків різних типів: повідомлення теми і мети уроку, мотивація навчальних завдань, перевірка вивченого, актуалізація опорних знань, умінь і навичок учнів, вивчення нового матеріалу, закріплення вивченого, підбиття підсумків уроку, домашнє завдання.

Особливості технології основних типів уроків: уроку вивчення нового матеріалу, уроку закріплення знань, умінь і навичок; уроку перевірки й обліку-набутих знань і вмінь; уроку аналізу контрольних робіт; уроку узагальнення і систематизації; уроку повторення теми, розділу; уроків розвитку зв'язного мовлення; нестандартні форми проведення уроку.

ІІ. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ШКІЛЬНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Методика навчання фонетики й орфоепії.

Зміст шкільного курсу фонетики та його значення. Зв'язок занять з фонетики з вивченням графіки, орфографії, орфоепії, граматики, із заняттями з розвитку мовлення, ознайомлення із засобами милозвучності української мови. Завдання вивчення фонетики. Формування орфоепічних навичок, удосконалення дикції й розвиток умінь володіти голосом (змінювати його за висотою, силою, темпом, тембром). Зіставлення діалектної й літературної вимови. Подолання фонетичних діалектизмів.

Методи і прийоми вивчення фонетики й орфоепії. Роль орфоепічних словників.

2.2. Методика навчання орфографії.

Значення орфографії та її місце в шкільному курсі української мови. Завдання навчання орфографії. Природа орфографічних навичок та психологічні основи їх формування. Короткий огляд історії й методики навчання орфографії. Основні принципи навчання орфографії. Роль орфографічних правил.

Поняття про орфограму. Класифікація орфограм. Залежність навчання орфографії від принципів українського правопису, характеру орфограм, етапів навчання, діалектних особливостей мовлення учнів. Методика вивчення орфографічних правил. Труднощі у вивченні орфографії, шляхи їх подолання.

Основні прийоми навчання орфографії. Види орфографічних вправ, методика їх проведення. Причини виникнення орфографічних помилок, способи їх запобігання.

2.3. Методика навчання лексики і фразеології.

Зміст шкільного курсу лексикології. Значення, місце й принципи вивчення лексики. Труднощі в засвоєнні учнями лексичних понять. Методика засвоєння учнями багатозначності, прямого і переносного значення слів та їх уживання, синонімів, омонімів, антонімів, архаїзмів та інших лексичних категорій, вивчення яких передбачене програмою. Подолання діалектизмів, жаргонізмів та росіянізмів у мовленні учнів.

Методика вивчення фразеології української мови, шляхи засвоєння фразеологізмів. Система тренувальних вправ з лексики і фразеології. Лексичний аналіз тексту. Словникова робота у зв'язку з вивченням інших розділів шкільного курсу мови.

2.4. Методика вивчення будови слова і словотвору.

Значення і завдання вивчення будови слова. Методика поглиблення знань про значущі частини мови (морфеми). Наступність і перспективність у вивченні матеріалу, шляхи подолання труднощів у виділенні основи (похідної й непохідної), кореня, префікса, суфікса. Прийоми вивчення морфемної будови слова.

Методика вивчення словотвору: значення, зміст, завдання і принципи вивчення словотвору в школі. Зв'язок з будовою слова, фонетикою, лексикою, морфологією, орфографією. Ознайомлення учнів із способами словотвору: труднощі у засвоєнні словотворчих понять; система вправ; словотворчий аналіз, методика його проведення.

2.5. Методика вивчення частин мови.

Значення, завдання, зміст і принципи вивчення частин мови в шкільному курсі. Зв'язок вивчення частин мови з фонетикою, лексикою, словотвором, синтаксисом, орфографією і розвитком мовлення. Вивчення частин мови на синтаксичній основі. Наступність і перспективність у вивченні частин мови в початкових, середніх і старших класах.

Формування поняття про частини мови на основі їх лексичного значення, морфологічних ознак, синтаксичної ролі й особливостей словотвору. Вивчення системи відмінювання і словотвору частин мови у зв'язку з орфографією та розвитком мовлення. Методичні прийоми теоретико-практичного вивчення частин мови.

2.6. Методика вивчення синтаксису.

Значення, завдання, зміст і принципи вивчення синтаксису в школі. Етапи вивчення синтаксису. Зв'язок синтаксису з лексикою, морфологією і розвитком мовлення учнів. Методика ознайомлення з поняттями «словосполучення» і «речення», зв'язок слів у словосполученні й реченні, типи речень. Методична проблема вивчення складного синтаксичного цілого, тексту та його актуального членування. Характер умінь і навичок з синтаксису.

Шляхи подолання труднощів у вивченні головних і другорядних членів речення, відокремлених та однорідних членів речення; встановлення зв'язків між частинами складного речення і тексту. Методи й прийоми теоретико-практичного вивчення синтаксису.

2.7. Методика навчання пунктуації.

Значення пунктуації та її основи. Місце пунктуації в шкільному курсі мови. Питання про етапи (рівні) у навчання пунктуації. Завдання пунктуації. Короткий огляд історії методики вивчення пунктуації. Найважливіші принципи навчання пунктуації.

Поняття про пунктограму. Пунктуаційні правила, їх класифікація, методика вивчення пунктуаційних правил. Залежність навчання пунктуації від основ пунктуації, характеру пунктограм, етапів навчання. Основні методичні прийоми навчання пунктуації. Види вправ з пунктуації, методика їх проведення.

Труднощі у вивченні окремих питань пунктуації (розділові знаки при відокремлених членах речення, вставних реченнях, убезсполучникових складних конструкціях тощо), шляхи їх подолання. Типи пунктуаційних помилок. Причини пунктуаційних помилок, їх попередження.

III. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ЗІ СТИЛІСТИКИ Й КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ

Завдання, зміст і місце роботи зі стилістики у 5-11-х класах. Ознайомлення учнів з функціональними стилями мовлення, стилістичними ресурсами лексики, фразеології, морфології, синтаксису. Функціонально-стилістичний підхід до вивчення мови.

Основні стилістичні уміння. Методи і прийоми вивчення стилістики. Систематизація й узагальнення знань зі стилістики, одержаних у процесі вивчення різних розділів шкільного курсу мови.

Предмет і завдання шкільної стилістики. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мови. Робота зі стилістики в початковій школі. Опрацювання стилів мовлення в 5-7-х класах. Ознайомлення учнів з функціональними стилями мовлення, стилістичними ресурсами лексики, фразеології, морфології, синтаксису.

Основні стилістичні вміння. Методи й прийоми вивчення стилістики; спостереження над мовою зразкових текстів різних стилів мовлення, стилістичний аналіз, стилістичний експеримент, аналіз і характеристика виражальних мовних засобів, редагування текстів, добір лексичних, морфологічних і синтаксичних синонімів, конструювання речень та зв'язних текстів різних типів і стилів мовлення.

Систематизація й узагальнення знань зі стилістики, одержаних у процесі вивчення різних розділів шкільного курсу мови. Елементи риторики та методика їх опрацювання.

IV. МЕТОДИКА ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

4.1. Наукові основи методики зв'язного мовлення.

Зв'язне мовлення як методичне поняття. Значення і завдання роботи з розвитку вмінь і навичок усного та писемного зв'язного мовлення.

Основні принципи методики розвитку мовлення: єдність розвитку мовлення і мислення, взаємозв'язок розвитку усного і писемного мовлення, зв'язного мовлення з вивченням граматики, орфографії, пунктуації та української літератури.

4.2. Рецептивні види мовленнєвої діяльності.

Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності. Нерефлексивне й рефлексивне аудіювання. Читання як вид мовленнєвої діяльності. Основні способи читання. Формування в учнів навичок різних видів читання в процесі вивчення шкільного курсу мови.

4.3. Продуктивні види мовленнєвої діяльності.

Говоріння як вид мовленнєвої діяльності. Діалогічне та монологічне мовлення. Письмо як вид мовленнєвої діяльності. Види робіт з розвитку зв'язного

писемного мовлення, їх значення й методика проведення: робота над текстом, тема й основна думка тексту, смислова, граматична, структурна та інтонаційна цілість тексту, способи зв'язку речень у тексті, композиційно - структурні особливості тексту, абзац; методика роботи над переказами; формування комунікативних умінь учнів у процесі роботи над творами; робота над творами різних видів і стилів.

Перевірка творчих робіт. Прийоми виправлення, обліку й класифікації помилок. Критерії та норми оцінювання.

V. НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Мета і зміст занять з української мови в старших класах. Повторення, систематизація та узагальнення вивченого в попередніх класах. Удосконалення мовних та мовленнєвих умінь і навичок учнів. Організаційні форми проведення занять. Методика вдосконалення базових мовних і комунікативних умінь та навичок старшокласників. Вивчення української мови в умовах профільної диференціації. Риторична підготовка старшокласників.

VI. МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Зв'язне мовлення як методичне поняття.

Значення і завдання роботи з розвитку вмінь і навичок усного та писемного зв'язного мовлення. Місце занять з розвитку зв'язного мовлення у шкільному курсі мови.

Питання розвитку зв'язного мовлення в історії методичної науки.

Основні напрями і принципи мовленнєвої підготовки учнів. Напрями мовленнєвого розвитку учнів: збагачення словникового запасу учнів і розвиток граматичної будови їхнього мовлення; засвоєння норм української літературної мови; зв'язне мовлення.

Принципи методики розвитку мовлення.

Єдність розвитку мовлення і мислення, взаємозв'язок розвитку усного і писемного мовлення, зв'язок розвитку мовлення з вивченням граматики, орфографії, пунктуації та української літератури.

Мовленнєвознавчі поняття і шляхи їх засвоєння. Ознайомлення з мовленнєвими нормами та комунікативними якостями мовлення.

Види мовленнєвої діяльності: рецептивні і продуктивні. Аудіювання, читання, говоріння, письмо. Удосконалення рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Формування в учнів навичок виразного читання в процесі вивчення шкільного курсу мови. Робота над продуктивними видами мовленнєвої діяльності. Розвиток діалогічного й монологічного мовлення учнів.

Види робіт з розвитку зв'язного писемного мовлення, їх значення й методика проведення. Аналіз тексту. Тема й основна думка тексту, смислова, граматична, структурна та інтонаційна цілість тексту, способи зв'язку речень у тексті (ланцюжковий і паралельний), композиційно-структурні особливості тексту, абзац.

Методика роботи над переказами (докладними, стислими, вибірковыми, переказами-перекладами, творчими). Формування комунікативних умінь учнів

у процесі роботи над творами (уміння визначати головну думку твору, складати план, працювати над мовним оформленням твору, редагувати написане); робота над творами різних видів і стилів (твори-розповіді, твори-описи, твори-роздуми).

Перевірка творчих робіт. Прийоми виправлення, обліку й класифікації помилок. Критерії і норми оцінок. Робота над лексичними, стилістичними та іншими помилками.

Ознайомлення учнів з публіцистичним і діловим мовленням. Методика написання замітки-інформації, статті-нарису до газети і різних видів ділових паперів (адреса, лист, оголошення, розписка, доручення, заява, протокол, звіт, автобіографія тощо). Наочні й технічні засоби розвитку мовлення, методика їх застосування.

VII. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РИТОРИКИ

Роль риторики у формуванні мовної особистості учня. Ознайомлення учнів з етапами розвитку риторики. Елементи риторики в 5-9 класах. Проведення уроків риторики в старшій школі.

VII. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ВІДОМОСТЕЙ ПРО МОВУ

Особливості вивчення загальних відомостей про мову в шкільному курсі. Зміст і структура вступних уроків у середніх класах; ознайомлення учнів із суспільним значенням мови, її походженням, історичним розвитком.

Теоретична основа вступних уроків, використання дидактичного матеріалу, внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків. Особливості технології вступних уроків.

VIII. ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Значення і завдання позакласної роботи. Взаємозв'язок позакласної роботи з класними заняттями. Зміст позакласної роботи.

Основні форми організації позакласної роботи: мовний гурток, тематичні вечори, читачкі й наукові конференції, дитячі ранки на мовні теми, випуск стінгазети, виготовлення альбомів, журналів і наочних посібників, підготовка повідомлень і доповідей, виступи по радіо, екскурсії до видавництва, в друкарню, на радіовузол та ін.; виставки, мовні ігри, вікторини, конкурси, олімпіади. Міжнародний дитячий конкурс з української мови. Елементи дослідницького характеру в позакласній роботі з мови. Організація роботи учнів у системі Малої академії наук (МАН).

IX. СПЕЦКУРСИ ТА ФАКУЛЬТАТИВНІ ЗАНЯТТЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Завдання спецкурсів та факультативних занять, їх значення для поглиблення теоретичної й практичної підготовки учнів з мови, розвитку їх здібностей і профорієнтаційного спрямування. Особливості організації та планування роботи факультативних груп. Програми спеціальних і факультативних курсів з мови, зв'язок з основним курсом мови.

Спецкурси і факультативні заняття – своєрідний місток між школою і вищим навчальним закладом (шкільна лекція, семінарські й лабораторні заняття, організація самостійної роботи учнів, написання рефератів, доповідей, бібліографічна робота тощо).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексюк А.М. Методи навчання і методи учіння. – К., 1980.
2. Аніскіна Н.О. Організація профільного навчання в сучасній школі. – Х.: Видав. гр. „Основа”, 2003. – 176 с.
3. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. Олександри Сербенської: Посібник. – Львів: Світ, 1994. – 152 с.
4. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254с.
5. Бабанский Ю.К. Интенсификация процесса обучения. – М., 1988.
6. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. – М., 1982.
7. Бакум З.П. Теоретико-методичні засади навчання фонетики української мови в гімназії : монографія / Зінаїда Павлівна Бакум. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. – 338 с.
8. Біляєв О. М., Симоненкова Л.М., Скуратівський Л.В., Шелехова Г. Т. Навчання української мови в 10 – 11 класах: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 1998. – 143 с.
9. Біляєв О., Скуратівський Л., Симоненкова Л., Шелехова Г. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово. – 1996. - № 1. – С.16 – 22.
10. Біляєв О.М. Концепція інтенсивного навчання мови. – Укр. мова і література в школі, 1991, № 6.
11. Біляєв О.М. Підвищення ефективності уроку української мови в світлі вимог реформи школи: Методичний лист. – К., 1988.
12. Біляєв О.М. Сучасний урок української мови. – К., 1981.
13. Біляєв О.М. Урок української мови в школі з російською мовою навчання // Укр. мова і література в школі, 1990, № 9.
14. Біляєв О.М., Вашуленко М.С., Плахотник В.М. Концепція мовної освіти в Україні // Рідна шк. – 1994. - №9. – С.71 – 73.
15. Біляєв О.М., Мельничайко В.Я. та ін. Методика вивчення української мови в школі. – К., 1987.
15. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред.. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 704 с.
16. Бондарчук Л.І. Методику підказує текст: Навч. посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2001. – 160 с.

17. Бондарчук Л.І. Методику підказує текст: навчальний посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2001. – 160 с.
18. Борисюк І.В. Роль тексту на шляху формування комунікативної компетенції учнів// Мовознавство.–1988.–№1.–С.54-60.
19. Брудный А.А. Понимание как философско-психологическая проблема // Вопросы философии. – 1975. - № 10. – С.109-117.
20. Будагов Р.А. Что такое общественная природа языка// Вопросы языкознания.–1975.–№3.–С.3-26.
21. Букатов В.М. Педагогические таинства дидактических игр. – М.: Флинта, 1997. -96 с.
22. Булаховський Л.А. Вибрані праці: В 5-ти томах.– К.: Наук.думка, 1980.– Т.4.– 575с.
23. Бурда Т. Українсько-російський білінгвізм у середовищі школярів м. Києва // Укр.. мова та літ. – Число 34 (98), вересень, 1998. – С. 2 – 4.
24. Буслаев Ф.Ф. Преподавание отечественного языка: Учебн. пособие для студ. пед. ин-тов по спец. «Рус. яз. и лит».–М.: Просвещение, 1992.–512с.
25. Быстрова Е.А. Коммуникативная методика в преподавании родного языка // Рус.яз в шк.. –1996. –1 . –С. 3-8.
26. Вайсбурд М.Л. Обучение учащихся средней школы пониманию иностранной речи на слух. –М.: Просвещение, 1965.- 79 с.
27. Васильев С.А. Уровни понимания текста // Понимание как логико-гносеологическая проблема: Сб. науч. трудов. –К.: Наукова думка, 1982. – С. 11-122.
28. Ваш репетитор з української мови: Посібник. Вид. 2-е / кол. авторів під керівн. М.Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2003. – 72 с.
29. Вашуленко М. Рідна мова як засіб навчання, виховання і розвитку молодших школярів // Мовознавство : Тези та повідомлення III Міжнародного конгресу українців. Х.: Око, 1996. - С. 39 – 42.
30. Ващенко В.С., Поповський А.М. Самобутні тенденції у розвитку мови. – Дніпропетровськ, 1996. – 42 с.
31. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів. – Видання перше. – К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
32. Величковский Б.М. Современная когнитивная психология. – М., 1982. – 336 с.
33. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного: Методическое руководство. – М., 1990.
34. Вишнякова Л.Г. Использование деловых игр в преподавании русского языка как иностранного. – Изд-во московского университета, 1987. – 110 с.
35. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. – М.: Изд. АПН РСФСР, 1956. – 449 с.
36. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Под ред. В.В. Давидова.- М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
37. Вялых В.А. Философия и технология образовательного процесса системного типа. – Оренбург, 1995.

38. Галетова А.Г., Пентилюк М.І. Українська мова. – К.: Освіта, 1992. – 254с.
39. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования.– М.:Наука, 1981.–139 с.
40. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М., 1997.
41. Гильбух Ю.З. Темперамент и познавательные способности школьника. – К.: Ин-т психологии АПН України, 1993. –272 с.
42. Глазова О.Українська мова: матеріали до уроків. 6 клас. – Харків: Ранок, 2000. –204 с.
43. Голобородько Я. Методологічні засади вивчення культурософії рідного краю // Зб. наук. праць. Пед. науки. – Херсон: ОЛДІ – плюс, 2001. Вип. ХІХ, – С. 24 – 28.
44. Голуб Н.Б. Збагачення мовлення учнів 5 – 7 класів власне українською лексикою : Автореф. дис. ... канд. пед. наук. - К.: 1997. – 24 с.
45. Голуб Н.Б. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення лексикології в школі // Освіта Донбасу. – 2003. - № 1 (96). – С. 18-21.
46. Голуб Н.Б., Остапенко Н.М. Дивосвіт.– Черкаси: БРАМА-ІСУЕП, 1999.– 152с.
47. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
48. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія. – Луганськ: Альма-матер, 2004. – 362 с.
49. Горошкіна О.М., Колесникова Є.І., Нікітіна А.В. Повторюймо українську. 5 клас: Навчальний посібник.– К.: Ленвіт, 2001.– 96с.
50. Горошкіна О.М., Сікорська З.С., Шевцова В.О. Словникові диктанти з української мови для 5-7 класів. – К.: Вежа, 1999. – 256 с.
51. Грипас Н.Я. Робота над текстом на уроках української мови в 4-6 класах. – К., 1988.
52. Довга О.М. Як писати твір: Методичний посібник для вчителів- словесників. – К.: Просвіта, 1995.–248 с.
53. Донченко Т.К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. – К.: Фундація ім.О.Ольжича, 1995. – 251 с.
54. Забашта Л.І. Узагальнення і систематизація знань з української мови. 10 клас: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 1991. – 160 с.
55. Забашта Т.І. Узагальнення і систематизація знань з української мови: 10 кл. – К., 1991.Конфедерат І.М. Дидактичні можливості тексту. – К., 1988.
56. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф.. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
57. Караман С., Караман О. Полікультурна освіта як складова концепції поглибленого вивчення української мови в допрофільній і профільній школі (Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти: зб. наук. праць (за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої. – Хмельницький: ПП Заколотний М.І., 2011. – с. 174-182

58. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Фонетика. Орфоепія. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Стилїстика. Риторика. Завдання і вправи: Навчальний посібник – КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, - 3-є вид. . перероб. і доп, 2009. – 132 с.
59. Караман С.О., Пентиліук М.І. Методика навчання української мови в середній загальноосвітній школі та школах нового типу. – К. ЛЕНВІТ, 2000. – 274с.
60. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії: монографічне дослідження. – К.: ЛЕНВІТ, 2000. – 272с.
61. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. Писемне та усне ділове спілкування. Вид. 3-є. – К.: Вища шк., 1982. – 288 с.
62. Козачук Г.О. Підвищення грамотності учнів: Навч. посібник для учнів. – К.: Освіта, 1994. – 161 с.
63. Кононенко В.І. Мова. Культура. Стилї: 3б. статей. – Київ – Івано-Франківськ, 2002. – 460 с.
64. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Пед. газета. – 2002. – січень (№ 1). – С. 4–6.
65. Мацько Л.І., Караман С.О., Караман О.В. Українська мова. Як писати переказ (навчально-методичний посібник). – К.: Магістр-S, 1998. – 224 с.
66. Мельничайко В.Я. Робота з граматичними синонімами на уроках української мови в 4-8 класах. – К., 1975.
67. Мельничайко В.Я. Творчі роботи на уроках української мови. – К., 1986.
68. Мельничайко В.Я., Пентиліук М.І. та ін. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. – К., 1982.
69. Методика викладання української мови в середній школі /За ред. С.Х. Чавдарова і В.І. Масальського. – К., 1962.
70. Методика навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник для студентів / Колектив авторів за редакцією М.І.Пентиліук: М.І.Пентиліук, С.О.Караман, О.В.Караман, З.П.Бакум, М.М. Барактян, О.М.Решетилова та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Ленвіт, 2007. – 400 с.
71. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / Колектив авторів за ред.. М. І. Пентиліук: М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман, О. М. Горошкіна та ін.-3-тє вид. доповн. - К.: Ленвіт, 2009.- 400с.
72. Олійник І.С., Іваненко та ін. Методика викладання української мови в середній школі. – К., 1989.
73. Пентиліук М. Закономірності навчання рідної мови // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск Х. – Херсон: Айлант, 1999. – С. 203 – 208.
74. Пентиліук М. І. , Караман С. О., Караман О.В., Бакум З. П., Дика Н.М. Практикум з методики навчання української мови / за ред. М. І. Пентиліук –К. : Ленвіт, 2010. – 302 с.
75. Пентиліук М.І. Аналіз тексту на уроках мови// Дивослово.– 1999.–№3 .– С.30-32.
76. Пентиліук М.І. Вивчення української мови в школах з російською мовою навчання. – К.: Рута, 2000. – 128 с.
77. Пентиліук М.І. Культура мови і стилїстика: Пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. – К.: Вежа, 1994. – 240 с.

78. Пентилюк М.І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови// Укр. мова і літ. в шк..– 1999.–№ 3 –С.8-10.
79. Пентилюк М.І. Особливості технології уроку мови // Диво слово. – 1998. - № 4. – С. 16-18.
80. Пентилюк М.І. Робота з стилістики в 4-6 класах. – К., 1984.
81. Пентилюк М.І. Робота з стилістики у 8-9 класах. – К., 1989.
82. Пентилюк М.І., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В. Концепція комунікативної методики навчання української мови // Українська мова і література в школі. – 2006. - № 1.
83. Пентилюк М.І., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В. Концепція навчання української мови в системі профільної освіти (проект) // Українська мова і література в гімназіях, ліцеях, колегіумах. – 2006. - № 6
84. Пентилюк М.І., Нікітіна А.В., Горошкіна О.М. Концепція когнітивної методики навчання української мови // Дивослово. – 2005. - № 8.
85. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. – К., 199..
86. Плиско К.М. Українська орфографія в таблицях і завданнях: Навчальний посібник. – Х.: „Скорпіон”, ХДПУ ім.. Г.С.Сковороди, 2003. - 104 с
87. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник. – К.: А.С.К., 2004. – 192с.
88. Синиця І.О. Психологія писемної мови учнів. – К., 1965
89. Синиця І.О. Психологія усного мовлення. – К., 1974.
90. Скуратівський Л.В. Українська мова. Елементи практичної риторики: Додаток до підручника”Українська мова, 10-11 кл.” для загальноосв. навч. закладів з укр. та рос. мовами навчання. – К.: Освіта, 2004. – 128 с.
91. Словник-довідник з української лінгводидактики /За ред. проф. М.Пентилюк. –К.: Ленвіт, 2003. –С.86
92. Стельмахович М.Г. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4-8 класах. – К., 1976.
93. Стельмахович М.Г. Система роботи з розвитку зв’язного мовлення в 4-6 класах. – К.,1981.
94. Сухомлинський В.О. Слово рідної мови. – Укр. мова і література в школі, 1989, №1.
95. Ужченко В.Д. Вивчення фразеології в середній школі. – К., 1990.
96. Українська мова. 8-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови / за ред. С. О. Карамана. Автори: С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ, В. І. Тихоша. – К.: «Грамота», 2010. – 100 с.
97. Українська мова: підруч. для 11кл. загальноосвіт. навч. закл. З навчанням укр. мовою: академ. рівень, профіл. рівень / С.О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ, В. І. Тихоша. – К.:Освіта, 2012.-416с.
98. Українська мова: підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. З навчанням укр. мовою: профіл. рівень / М. Я. Плющ, В. І. Тихоша, С. О. Караман, О. В. Караман. – К. : Освіта, 2010. – 416 с.
99. Учїться висловлюватися / П.І.Білоусенко, Ю.О.Арешенков, Г.М.Віняр та ін. – К.: Рад школа, 1990. – 126 с.

100. Хом'як І.М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. – Рівне: ППФ „Волинські обереги”, 1998. – 228 с.
101. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі української мови. – К., 1991.
102. Чаговець Л.Б. Рідна мова: Різнорівневі завдання. 6 клас. – Харків, Торсінг, 2004. – 80 с.
103. Чинні програми і підручники української мови для шкіл з українською і російською мовами навчання.
104. Шелехова Г., Манако А., Остаф Я. Комп'ютерні технології у навчанні мови // Дивослово. – 1999. – № 3. – С. 33-35.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.